

การบังคับใช้กฎหมาย กับ

ความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

โดย

ศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักสูตร การบริหารงานยุติธรรมระดับกลาง รุ่นที่ ๑๖ (ยธก.๑๖)

"เสริมสร้างความรู้ สู่ความก้าวหน้าของกระบวนการยุติธรรม"

วันอังคารที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๓

เวลา ๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น.

ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม

ศาสตราจารย์ ดร. สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

นักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ สาขานิติศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๒

- อดีตคณบดีคณะนิติศาสตร์ ม.ธรรมศาสตร์
และอดีตรองอธิการบดีด้านการคลัง และรองอธิการบดี
ด้านบริหารงานบุคคล และกฎหมาย
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสภามหาวิทยาลัยมหิดลกรรมการ
- กฤษฎีกา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
- ประธานคณะกรรมการบริหารสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย-TIJ
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ-กพยช.
- กรรมการโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์(องค์การมหาชน)
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิคณะกรรมการคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม

ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรม ?

๑

มากที่สุด

๒

มาก

๓

ปานกลาง

๔

น้อย

๕

น้อยที่สุด

พิจารณาจาก

- สถิติคดีอาญา
- สภาพความเป็นจริง
- สาเหตุ
 - ✓ วิญญานประชาชาติ
 - ✓ ความเสมอภาค
 - ✓ กฎหมายอาญาเพื่อ
 - ✓ วัฒนธรรมการเคารพกฎหมาย
 - ✓ วาตะกรรม “คดีนี้ขอได้ไหม”

ตารางที่ 1.3

คดีอาญาในศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร และศาลเยาวชนฯ ทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. 2558

	2557	2558	อัตราการเปลี่ยนแปลง เทียบกับปี 2557	
สถิติคดีอาญาในศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร				
คดีที่เข้าสู่การพิจารณา	665,924	646,422	(-19,502)	(-2.9%)
คดีที่พิจารณาเสร็จไป	620,284	603,218	(-17,066)	(-2.8%)
คดีค้างไป	45,640	43,204	(-2,436)	(-5.3%)
รวม	1,331,844	1,292,844	(-39,000)	(-2.9%)
สถิติคดีอาญาในศาลเยาวชนฯ ทั่วราชอาณาจักร				
คดีที่เข้าสู่การพิจารณา	31,241	28,959	(-2,282)	(-7.3%)
คดีที่พิจารณาเสร็จไป	28,438	26,356	(-2,082)	(-7.3%)
คดีค้างไป	2,776	2,603	(-173)	(-6.2%)
รวม	57,918	62,455	(+4,537)	(+7.8%)

ที่มา : รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร

บทสรุปสถิติคดี ปี 2558-2559

เปรียบเทียบปริมาณคดีศาลยุติธรรม ประจำปี พ.ศ. 2558-2559

ระดับชั้นศาล		ปริมาณคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณา (ค้างมา + รับใหม่)		ดำเนินคดีเสร็จไป				อยู่ระหว่างดำเนินการ			
				ปี 2558		ปี 2559		ปี 2558		ปี 2559	
		ปี 2558	ปี 2559	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ
ศาลฎีกา	คดีแพ่ง	18,589	13,048	10,684	57.47	6,897	52.86	7,905	42.53	6,151	47.14
	คดีอาญา	6,784	6,313	5,139	75.75	4,403	69.74	1,645	24.25	1,910	30.26
ศาลอุทธรณ์และ ศาลอุทธรณ์ภาค 1-9	คดีแพ่ง	15,338	16,672	13,176	85.90	14,764	88.56	2,162	14.10	1,908	11.44
	คดีอาญา	39,113	36,821	34,757	88.86	33,813	91.83	4,356	11.14	3,008	8.17
ศาลชั้นต้น	คดีแพ่ง	853,378	1,118,510	717,167	84.04	946,949	84.66	136,211	15.96	171,561	15.34
	คดีอาญา	647,664	634,796	604,434	93.33	590,277	92.99	43,230	6.67	44,519	7.01

แนวคิดของมาตรฐานสากล

จะเห็นได้จาก

- ก. ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948
- ข. กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966
- ค. ASEAN Human Rights Declaration 2012

หลัก Due Process

เป็นไปตามแนวโน้มของพัฒนาการ

ก. เรื่องเสรีนิยม (liberalism)

ข. แนวความคิดเรื่องประชาธิปไตย (democratic)

และ

ค. พัฒนาการเรื่องสิทธิมนุษยชน (human rights)

ปัญหาใหญ่ในกระบวนการยุติธรรมของไทย

มีอะไรบ้าง และจะทำอย่างไร?

- ปริมาณคดี-Diversion
- ความล่าช้า
- การคุ้มครองสิทธิ

ปริมาณผู้ต้องขัง-ความจุ ๑๑๐,๖๖๗ คน

รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ

สำรวจ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2563

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)
1.นักโทษเด็ดขาด	248,487	36,358	284,845	82.285
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	52,757	7,209	59,966	17.323
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	29,747	3,921	33,668	9.726
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	9,206	1,588	10,794	3.118
2.3 สอบสวน	13,804	1,700	15,504	4.479
3.เยาวชนที่ฝากขัง	27	1	28	0.008
4.ผู้ถูกกักกัน	30	4	34	0.010
5.ผู้ต้องกักขัง	1,183	114	1,297	0.375
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	302,484	43,686	346,170	100.00

บทสรุปสถิติคดี ปี 2558-2559

เปรียบเทียบปริมาณคดีศาลยุติธรรม ประจำปี พ.ศ. 2558-2559

ระดับชั้นศาล		ปริมาณคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณา (ค้างมา + รับใหม่)		ดำเนินคดีเสร็จไป				อยู่ระหว่างดำเนินการ			
				ปี 2558		ปี 2559		ปี 2558		ปี 2559	
		ปี 2558	ปี 2559	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ
ศาลฎีกา	คดีแพ่ง	18,589	13,048	10,684	57.47	6,897	52.86	7,905	42.53	6,151	47.14
	คดีอาญา	6,784	6,313	5,139	75.75	4,403	69.74	1,645	24.25	1,910	30.26
ศาลอุทธรณ์และ ศาลอุทธรณ์ภาค 1-9	คดีแพ่ง	15,338	16,672	13,176	85.90	14,764	88.56	2,162	14.10	1,908	11.44
	คดีอาญา	39,113	36,821	34,757	88.86	33,813	91.83	4,356	11.14	3,008	8.17
ศาลชั้นต้น	คดีแพ่ง	853,378	1,118,510	717,167	84.04	946,949	84.66	136,211	15.96	171,561	15.34
	คดีอาญา	647,664	634,796	604,434	93.33	590,277	92.99	43,230	6.67	44,519	7.01

ข้อหาสูงสุด 5 อันดับ ที่ขึ้นสู่การพิจารณาคดีในคดีอาญาโดยแยกตามประเภทชั้นศาล ประจำปี พ.ศ. 2558

ระดับชั้นศาล	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5
ศาลฎีกา	ความผิดต่อชีวิต	พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ	ลหุโทษ	พ.ร.บ.ยาเสพติด	ความผิดฐานลักทรัพย์
ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค 1-9	พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ	ลหุโทษ	ความผิดต่อชีวิต	ความผิดฐานลักทรัพย์	พ.ร.บ.จราจรทางบก
ศาลชั้นต้น	พ.ร.บ.ยาเสพติด	พ.ร.บ.จราจรทางบก	พ.ร.บ.การพนัน	พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ	พ.ร.บ.คนเข้าเมือง

ข้อหาสูงสุด 5 อันดับ ที่ขึ้นสู่การพิจารณาคดีในคดีอาญาโดยแยกตามประเภทชั้นศาล ประจำปี พ.ศ. 2559

ระดับชั้นศาล	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	อันดับที่ 4	อันดับที่ 5
ศาลฎีกา	พ.ร.บ.ยาเสพติด	ความผิดต่อชีวิต	พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ	ลหุโทษ	ความผิดฐานลักทรัพย์
ศาลอุทธรณ์และศาลอุทธรณ์ภาค 1-9	พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ	ลหุโทษ	ความผิดฐานลักทรัพย์	ความผิดต่อชีวิต	พ.ร.บ.จราจรทางบก
ศาลชั้นต้น	พ.ร.บ.ยาเสพติด	พ.ร.บ.จราจรทางบก	พ.ร.บ.การพนัน	พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ	พ.ร.บ.คนเข้าเมือง

องค์กรสิทธิฯ ชี้ 'เรือนจำหญิงต้นแบบ' คุณภาพยังต่ำกว่ามาตรฐานระหว่างประเทศ

ทีมข่าว TCJ 16 ธ.ค. 2562 | อ่านแล้ว 1020 ครั้ง

เรือนจำป่วน!! โคนแสกกล้องวงจรปิด ปลดปล่อยไฟสต นักโทษ 'ชาย-หญิง' ในคุก

วันที่ 24 ธันวาคม 2562 - 16:38 น.

สถิติคดียาเสพติด

รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศ

สำรวจ ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2563

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)	ร้อยละ (%) เทียบผู้ต้องขังทั่วประเทศ
1.นักโทษเด็ดขาด	216,358	33,865	250,223	83.364	66.460
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	43,112	5,810	48,922	16.299	12.994
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	20,650	2,623	23,273	7.754	6.181
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	6,648	1,127	7,775	2.590	2.065
2.3 สอบสวน	15,814	2,060	17,874	5.955	4.747
3.เยาวชนที่ฝากขัง	16	1	17	0.006	0.005
4.ผู้ถูกกักกัน	6	0	6	0.002	0.002
5.ผู้ต้องกักขัง	900	90	990	0.330	0.263
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	260,392	39,766	300,158	100.00	79.72

งบประมาณค่าอาหารสำหรับผู้ต้องขัง

งบประมาณค่าอาหาร ๕๔ บาท/คน/วัน

งบประมาณต่อวัน ๕๔ X ๓๖๗,๙๙๓ = ๑๙,๘๗๑,๖๒๒ บาท

งบประมาณต่อสัปดาห์ X ๗ = ๑๓๙,๑๐๑,๓๕๔ บาท

งบประมาณต่อเดือน X ๓๐ วัน = ๕๙๖,๑๔๘,๖๖๐ บาท

งบประมาณต่อปี X ๑๒ เดือน = ๗,๑๕๓,๗๘๓,๙๒๐ บาท

ณ วันที่ ๑ ม.ค.๒๕๖๓

Recidivism Rate in Thailand

อัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวตามช่วงปีงบประมาณ

ปล่อยตัวในช่วงปี งบประมาณ(Starting point) ↓	จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว (คน) ↑	มีเลขบัตรประชาชน (คน) ↓	จำนวนผู้ต้องขังกลับมามี ทำผิดซ้ำภายใน 1 ปี ↓	ร้อยละ ↑	จำนวนผู้ต้องขังกลับมามี ทำผิดซ้ำภายใน 2 ปี ↓	ร้อยละ ↑	จำนวนผู้ต้องขังกลับมามี ทำผิดซ้ำภายใน 3 ปี ↓	ร้อยละ ↑
2556	79,078	39,043	6,166	15.79	10,316	26.42	13,455	34.46
2557	109,840	74,147	10,655	14.37	18,036	24.32	24,236	32.69
2558	142,136	101,130	14,778	14.61	26,088	25.80	35,344	34.95
2559	146,979	123,084	17,866	14.52	32,214	26.17	43,525	35.36
2560	135,717	117,316	17,479	14.90	31,131	26.54	36,939	31.49
2561	109,975	97,591	15,241	15.62	21,382	21.91	15,241*	15.62*
2562	159,588	144,604	10,838	7.49	10,838*	7.49*		
2563	5,353	4,934	30*	0.61*				

</

สถิติคดียาเสพติด

รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ. ยาเสพติดทั่วประเทศ
สำรวจ ณ วันที่ 1 พฤศจิกายน 2562

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)	ร้อยละ (%) เทียบผู้ต้องขังทั่วประเทศ
1.นักโทษเด็ดขาด	211,172	34,000	245,172	84.499	67.100
2.ผู้ต้องขังระหว่าง	38,453	5,535	43,988	15.160	12.039
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	18,078	2,584	20,662	7.121	5.655
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	5,511	1,079	6,590	2.271	1.804
2.3 สอบสวน	14,864	1,872	16,736	5.768	4.580
3.เยาวชนที่ฝากขัง	18	0	18	0.006	0.005
4.ผู้ถูกกักกัน	5	0	5	0.002	0.001
5.ผู้ต้องกักขัง	862	104	966	0.333	0.264
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	250,510	39,639	290,149	100.00	79.41

เปรียบเทียบผู้ต้องขังคดียาเสพติด

ผู้ต้องขัง รวม = ๓๖๕,๓๘๔ ราย

เฉพาะคดียาเสพติด = ๒๙๐,๑๔๙ ราย

= ๗๕,๒๓๕ ราย

ผู้ต้องขังคดียาเสพติดคิดเป็น ๗๙.๔๑%

งบประมาณค่าอาหารสำหรับผู้ต้องขัง

งบประมาณค่าอาหาร ๕๔ บาท/คน/วัน

งบประมาณต่อวัน ๕๔ X ๓๖๗,๙๙๓ = ๑๙,๘๗๑,๖๒๒ บาท

งบประมาณต่อสัปดาห์ X ๗ = ๑๓๙,๑๐๑,๓๕๔ บาท

งบประมาณต่อเดือน X ๓๐ วัน = ๕๙๖,๑๔๘,๖๖๐ บาท

งบประมาณต่อปี X ๑๒ เดือน = ๗,๑๕๓,๗๘๓,๙๒๐ บาท

ณ วันที่ ๑ ม.ค.๒๕๖๓

Recidivism Rate in Thailand

อัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวตามช่วงปีงบประมาณ

ปล่อยตัวในช่วงปี งบประมาณ(Starting point) ↓	จำนวนผู้ต้องขังที่ได้ รับการปล่อยตัว (คน) ↓	มีเลขบัตรประชาชน (คน) ↓	จำนวนผู้ต้องขังกลับมาระ ทำผิดซ้ำภายใน 1 ปี ↓	ร้อยละ ↑	จำนวนผู้ต้องขังกลับมาระ ทำผิดซ้ำภายใน 2 ปี ↓	ร้อยละ ↑	จำนวนผู้ต้องขังกลับมาระ ทำผิดซ้ำภายใน 3 ปี ↓	ร้อยละ ↑
2556	79,078	39,043	6,166	15.79	10,316	26.42	13,455	34.46
2557	109,840	74,147	10,655	14.37	18,036	24.32	24,236	32.69
2558	142,136	101,130	14,778	14.61	26,088	25.80	35,344	34.95
2559	146,979	123,084	17,866	14.52	32,214	26.17	43,525	35.36
2560	135,717	117,316	17,479	14.90	31,131	26.54	36,939	31.49
2561	109,975	97,591	15,241	15.62	21,382	21.91	15,241*	15.62*
2562	159,588	144,604	10,838	7.49	10,838*	7.49*		
2563	5,353	4,934	30*	0.61*				

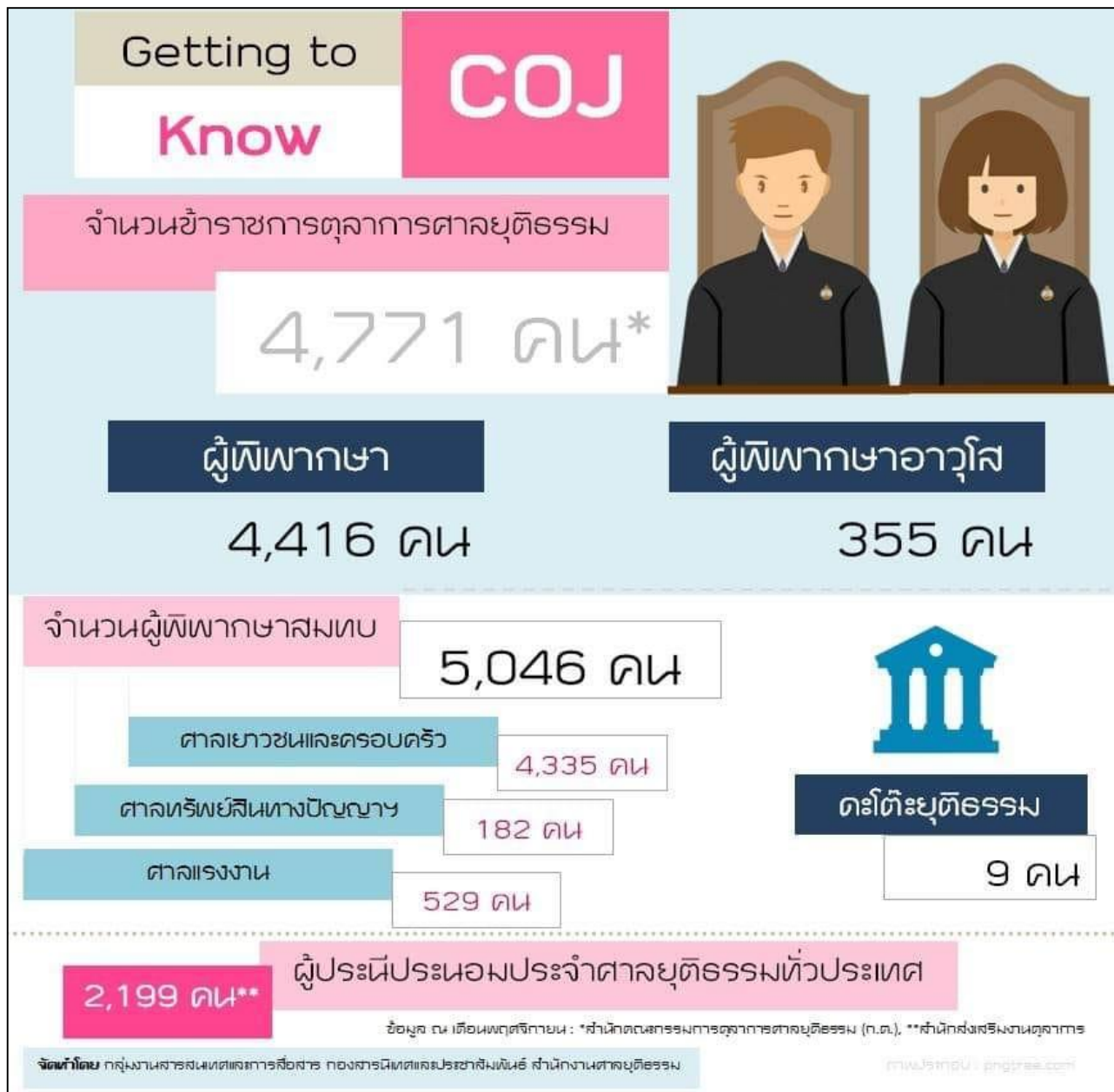

บทสรุปสถิติคดี ปี 2559-2560

เปรียบเทียบปริมาณคดีศาลยุติธรรม ประจำปี พ.ศ. 2559-2560

ระดับชั้นศาล		ปริมาณคดีที่ขึ้นสู่การพิจารณา (ค้างมา + รับใหม่)		ดำเนินคดีเสร็จไป				อยู่ระหว่างดำเนินการ			
				ปี 2559		ปี 2560		ปี 2559		ปี 2560	
		ปี 2559	ปี 2560	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ	จำนวนคดี	ร้อยละ
ศาลฎีกา	คดีแพ่ง	13,048	10,744	6,897	52.86	6,384	59.42	6,151	47.14	4,360	40.58
	คดีอาญา	6,313	6,823	4,403	69.74	3,928	57.57	1,910	30.26	2,895	42.43
ศาลอุทธรณ์และ ศาลอุทธรณ์ภาค 1-9	คดีแพ่ง	16,672	19,849	14,764	88.56	17,480	88.06	1,908	11.44	2,369	11.94
	คดีอาญา	36,821	35,864	33,813	91.83	32,369	90.25	3,008	8.17	3,495	9.75
ศาลชั้นต้น	คดีแพ่ง	1,118,501	1,118,431	947,108	84.68	925,296	82.73	171,393	15.32	193,135	17.27
	คดีอาญา	634,772	611,413	590,189	92.98	569,115	93.08	44,583	7.02	42,298	6.92

คดีเข้าสู่ศาลชั้นต้น รวม ๑,๗๒๙,๘๔๔ คดี

สถิติคดีปี ๒๕๖๐

ปริมาณคดีแพ่ง = ๑,๑๑๘,๔๓๑ คดี

ปริมาณคดีอาญา = ๖๑๑,๔๑๓ คดี

รวม = ๑,๗๒๙,๘๔๔ คดี

จำนวนผู้พิพากษา = ๔,๗๗๑ คน

เฉลี่ย = ๓๖๒.๕๗๔ คดี/คน

ความเชื่อมั่น : การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

- สภาการณ์: สนธิสัญญาเบาว์ริง-Bowring Treaty- 18 เมษายน พ.ศ.2398 (1855) ทำให้เกิด “สิทธิสภาพนอกอาณาเขต”
- การเปลี่ยนแปลง: พระราชบัญญัติยกเลิกวิธีพิจารณาโจรผู้ร้าย ตามจารีตนครบาล รัตนโกสินทรศก ๑๑๕ - ๔ มีนาคม ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๓๙-ค.ศ. ๑๘๙๖) เพื่อยกเลิกการพิจารณาคดีในระบบไต่สวน หรือ “จารีตนครบาล” โดยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความมีโทษสำหรับใช้ไปพลางก่อน รัตนโกสินทรศก ๑๑๕ - ๓ พฤษภาคม ร.ศ. ๑๑๕ (พ.ศ. ๒๔๔๐-ค.ศ. ๑๘๙๖)

พระราชบัญญัติ

ยกเลิกวิธีพิจารณาโจรผู้ร้ายตามจารีตนครบาล^[1]

มาตรา ๒ ห้ามมิให้ข้าราชการผู้หนึ่งผู้ใดลงอาญาด้วย
เครื่องเขียน เครื่องจำ ฤๅเครื่องทรมานอย่างอื่นแก่ร่างกาย
ผู้ต้องหาว่าเปนโจรผู้ร้าย เพื่อจะพอกชักเอาค่าให้การด้วย
ประการหนึ่งประการใด แม้ขึ้นทำผิดพระราชบัญญัตินี้แล้ว ให้
ถือว่า ผู้นั้นทำนอกทำเหินือพระราชโองการ พระราชบัญญัติ
พระราชกำหนดกฎหมาย ให้ลงพระราชอาญาตามโทษานุโทษ

ลักษณะ	บท	ว่าด้วย
โจร	มาตรา ๒๗	เขียนถามโจร
"	" ๒๘	" "
"	" ๒๙	" "
"	" ๓๑	" "
"	" ๓๔	" "
"	" ๓๕	" "
"	" ๓๖	" "
"	" ๔๑	จำ ๕ แล ๓ ประการ โจร ๓ คฤ
ตระลาการ	" ๘	มัดโยงคู่ความไม่ให้สมุด
"	" ๑๗	ตบปากคู่ความ
"	" ๒๐	ทวนคนกลาง
"	" ๒๑	จำค่าผู้ลเมิดกลางคัน
"	" ๓๑	จำข้อคาผู้ขาดมัด
"	" ๓๗	จำข้อผู้ไม่ลงเล็บสำนวน
"	" ๓๙	จำข้อผู้ขัดไม่ไปสืบ
"	" ๔๑	จำข้อผู้ขัดหมาย
"	" ๔๘	มัดแขนนำตากแดดเร่งสิ้นไหม
"	" ๕๒	ตบปากผู้อุทธรณ์เกินกำหนด
"	" ๕๔	มัดแขนนำตากแดดผู้ไม่ยอมทำมัด
"	" ๖๗	จำข้อผู้ขาดนัด
"	" ๘๙	จำข้อแลทวนลูกความไม่ยอมแก้ความ
"	" ๑๐๙	สืบเสียงผู้ฟ้องให้ส่งลูกสาว
อุทธรณ์	" ๑๑	สืบเสียงผู้ฟ้อง
กฎ ๓๖ ข้อ	กฎ ๗	ตบปากลูกความผู้เลียง
"	" ๓๖	จำข้อผู้ร้ายที่ยังไม่รับ
พระราชกำหนดเก่า	" ๔	เขียน ๓ ยก
อุทธรณ์	" ๖	จำตัวจำนำไว้ ๓ คฤ
อุทธรณ์	" ๕๒	จำตากแดดผู้ขาดมัด

การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเพื่อความเชื่อมั่น

- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ.๒๔๗๗ - ๑๐ มิถุนายน ๒๔๗๘
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๔๐
- การปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตลอดระยะเวลา

Justice Reform

- Legal Modernization
- Paradigm shift

การบังคับใช้กฎหมายกับสังคมไทย

https://www.youtube.com/watch?v=_oUGyJbGOOs

03/11/63

ค้าขายบนช่องทางจักรยาน

จำเลย

ประชาชนกลัวตำรวจ
ไม่ใช่
กลัวการฝ่าฝืนกฎหมาย

บอกพิกัด กล้องจับความเร็ว 29 จุดบน ทางหลวงทั่วประเทศ

Home / ข่าวรถยนต์ / บอกพิกัด กล้องจับความเร็ว 29 จุดบน ทางหลวงทั่วประเทศ

Judas17

17 เม.ย. 2017

38,706

03/11/63

ข้อมูลรับแจ้งอุบัติเหตุทางถนนสะสม
ปี 2562

290
เสียชีวิต

10,864
บาดเจ็บ

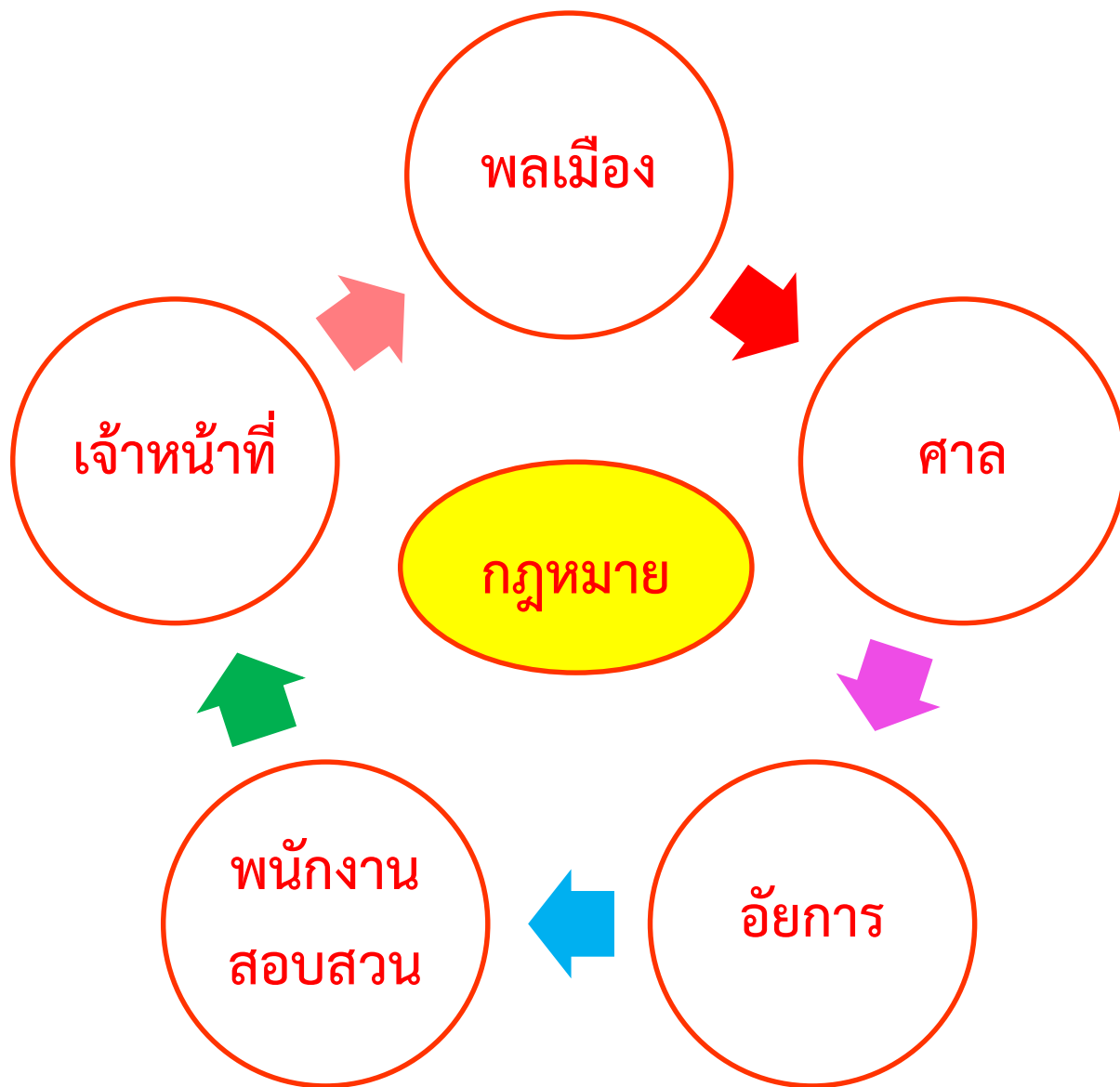
11,154
รวมทั้งหมด

ข้อมูลผู้บาดเจ็บ เสียชีวิตทุกจังหวัด

การบังคับใช้กฎหมาย-หน้าที่ใคร

- พลเมือง
- รัฐ
 - ตำรวจ
 - อัยการ
 - ศาล

Equality Before the Law

กฎหมายควรเสมอภาคกับทุกคน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐

“มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และ
ความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง
ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอ
กัน”

Access to law

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐

มาตรา ๖๘ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้ หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมรวมถึงการจัดหาทนายความให้

Over criminalization

- ประมวลกฎหมายอาญา-มากกว่า ๓๔๘ มาตรา
- พระราชบัญญัติที่มีโทษทางอาญา-ประมาณ ๕๐๐ ฉบับ

พระราชบัญญัติหอพัก พ.ศ. ๒๕๕๘

มาตรา ๗๙ ผู้ประกอบกิจการหอพักผู้ใดเรียกเก็บเงินค่าเช่าล่วงหน้า หรือเงินประกันเกินอัตราที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๑ หรือไม่นำเงินค่าเช่าล่วงหน้าหักเป็นค่าเช่าตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อย ของบ้านเมืองพ.ศ. 2535

มาตรา 8 เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินผู้ใด

(1) วางกระถางต้นไม้บนทางเท้าหรือปลูกต้นไม้ที่บริเวณภายนอกอาคารที่ตนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง และปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้เหี่ยวแห้งหรือมีสภาพกรูกร้าง หรือปล่อยปละละเลยให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย ในกระถางต้นไม้หรือที่บริเวณภายนอกของอาคาร

(2) ปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้หรือธัญพืชที่ตนปลูกไว้หรือที่ขึ้นเองในที่ดินของตนให้เหี่ยวแห้งหรือมีสภาพกรูกร้าง หรือปล่อยปละละเลยให้มีการทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในบริเวณที่ดินของตน ถ้าการปล่อยปละละเลยตาม (2) มีสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารมีความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

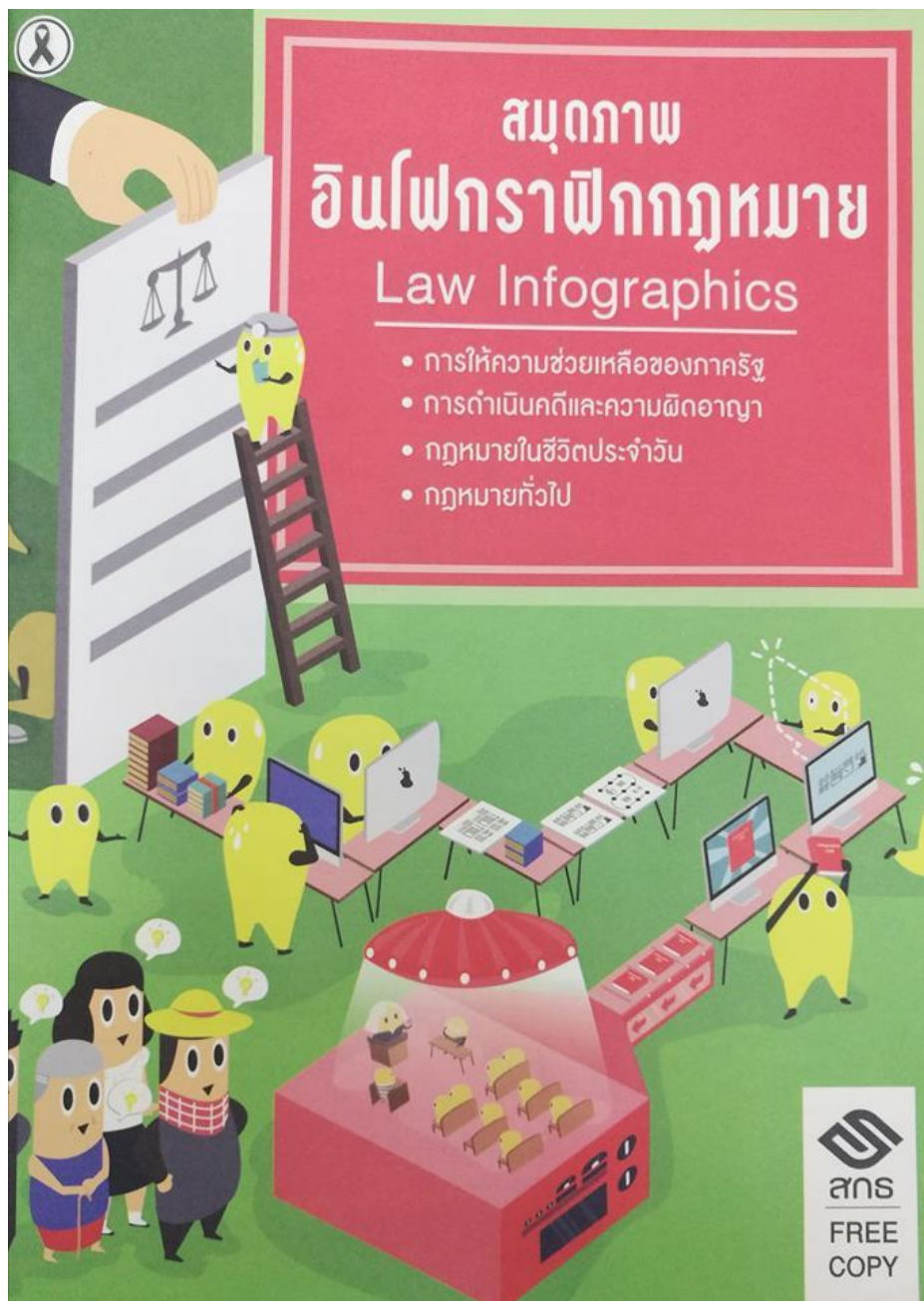
มาตรา 54 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง มาตรา 15 มาตรา 20 มาตรา 22 มาตรา 26 มาตรา 27 มาตรา 29 มาตรา 31 มาตรา 32 มาตรา 35 มาตรา 39 มาตรา 40 หรือมาตรา 41 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐

มาตรา ๗๗ วรรคสาม

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะ
กรณีที่เป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่
ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่
บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะ
ความผิดร้ายแรง

ช่องทางการเข้าถึงความรู้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับการพัฒนาประเทศ

การบังคับใช้กฎหมายไม่ใช่เฉพาะเรื่องกฎหมายอาญา
เท่านั้นแต่รวมถึงกฎหมายทุกประเภทอาทิ กฎหมายพาณิชย์ ธุรกิจ
ปกครอง ฯลฯ

THE WORLD BANK
IBRD • IDA

DOING BUSINESS

Measuring Business Regulations

Grid OR Chart

Topics	DB 2019 Rank	DB 2019 Score	DB 2018 Score ⓘ	Change in Score (% points)
Overall	27	78.45	77.39	↑ 1.06
Starting a Business✓	39	92.72	92.34	↑ 0.38
Dealing with Construction Permits	67	71.86	71.79	↑ 0.07
Getting Electricity✓	6	98.57	91.05	↑ 7.52
Registering Property	66	69.47	69.35	↑ 0.12
Getting Credit	44	70.00	70.00	..
Protecting Minority Investors	15	75.00	75.00	..
Paying Taxes✓	59	77.72	76.73	↑ 0.99
Trading across Borders✓	59	84.65	84.10	↑ 0.55
Enforcing Contracts	35	67.91	67.91	..
Resolving Insolvency	24	76.64	75.64	↑ 1.00

TABLE 1.1 Ease of doing business ranking

DB 2018 Rank	Economy	DTF score	DTF change
1	New Zealand	86.55	-0.18
2	Singapore	84.57	+0.04
3	Denmark	84.06	-0.01
4	Korea, Rep.	83.92	0.00
5	Hong Kong SAR, China	83.44	+0.29
6	United States	82.54	-0.01
7	United Kingdom	82.22	-0.12
8	Norway	82.16	-0.25
9	Georgia	82.04	+2.12
10	Sweden	81.27	+0.03
11	Macedonia, FYR	81.18	-0.21
12	Estonia	80.80	+0.05
13	Finland	80.37	-0.11
14	Australia	80.14	0.00
15	Taiwan, China	80.07	+0.41
16	Lithuania	79.87	+1.05
17	Ireland	79.51	-0.19
18	Canada	79.29	-0.09
19	Latvia	79.26	-0.79
20	Germany	79.00	-0.19
21	United Arab Emirates	78.73	+1.87
22	Austria	78.54	-0.15
23	Iceland	78.50	+0.01
24	Malaysia	78.43	+0.96
25	Mauritius	77.54	+2.09
26	Thailand	77.44	+5.68

จาก ๑๙๐ ประเทศ

การประเมินประสิทธิภาพโดยภาคเอกชน

WORLD JUSTICE PROJECT

The World Justice Project (WJP) Rule of Law Index® is the world's leading source for original, independent data on the rule of law

<https://worldjusticeproject.org/about-us>

WJP Rule of Law Index 2017–2018

The *WJP Rule of Law Index*® measures rule of law adherence in 113 countries and jurisdictions worldwide based on more than 110,000 household and 3,000 expert surveys. Featuring primary data, the *WJP Rule of Law Index* measures countries' rule of law performance across eight factors: Constraints on Government Powers, Absence of Corruption, Open Government, Fundamental Rights, Order and Security, Regulatory Enforcement, Civil Justice, and Criminal Justice.

The Four Universal Principles

The World Justice Project's definition of the rule of law is comprised of the following four universal principles:

1. Accountability

The government as well as private actors are accountable under the law.

2. Just Laws

The laws are clear, publicized, stable, and just; are applied evenly; and protect fundamental rights, including the security of persons and property and certain core human rights.

3. Open Government

The processes by which the laws are enacted, administered, and enforced are accessible, fair, and efficient.

4. Accessible & Impartial Dispute Resolution

Justice is delivered timely by competent, ethical, and independent representatives and neutrals who are accessible, have adequate resources, and reflect the makeup of the communities they serve.

Factors of the Rule of Law

Constraints on Government Powers
(Factor 1)

Absence of Corruption
(Factor 2)

Open Government
(Factor 3)

Fundamental Rights
(Factor 4)

Order and Security
(Factor 5)

Regulatory Enforcement
(Factor 6)

Civil Justice
(Factor 7)

Criminal Justice
(Factor 8)

Informal Justice
(Factor 9)

Thailand

Overall Score		Regional Rank		Income Rank		Global Rank	
0.5		10/15		23/36		71/113	
Score Change		Rank Change					
-0.01 ▾		-7 ▾					
		Factor Trend	Factor Score	Regional Rank	Income Rank	Global Rank	
	Constraints on Government Powers	—	0.47	11/15	22/36	80/113	
	Absence of Corruption	—	0.49	9/15	18/36	56/113	
	Open Government	—	0.48	10/15	21/36	68/113	
	Fundamental Rights	—	0.47	11/15	29/36	88/113	
	Order and Security	—	0.69	13/15	20/36	69/113	
	Regulatory Enforcement	—	0.50	9/15	17/36	59/113	
	Civil Justice	—	0.53	10/15	18/36	59/113	
	Criminal Justice	—	0.40	11/15	22/36	72/113	

ตัวชี้วัดด้านข้อจำกัดของอำนาจรัฐบาล

Constraints on Government Powers

- 1.1 Government powers are effectively limited by the legislature
- 1.2 Government powers are effectively limited by the judiciary
- 1.3 Government powers are effectively limited by independent auditing and review
- 1.4 Government officials are sanctioned for misconduct
- 1.5 Government powers are subject to non-governmental checks
- 1.6 Transition of power is subject to the law

ตัวชี้วัดด้านการปราศจากทุจริต

Absence of Corruption

- 2.1 Government officials in the executive branch do not use public office for private gain
- 2.2 Government officials in the judicial branch do not use public office for private gain
- 2.3 Government officials in the police and the military do not use public office for private gain
- 2.4 Government officials in the legislative branch do not use public office for private gain

ตัวชี้วัดด้านความโปร่งใสของรัฐบาล

Open Government

- 3.1 Publicized laws and government data
- 3.2 Right to information
- 3.3 Civic participation
- 3.4 Complaint mechanisms

ตัวชี้วัดด้านสิทธิขั้นพื้นฐาน

Fundamental Rights

- 4.1 Equal treatment and absence of discrimination
- 4.2 The right to life and security of the person is effectively guaranteed
- 4.3 Due process of law and rights of the accused
- 4.4 Freedom of opinion and expression is effectively guaranteed
- 4.5 Freedom of belief and religion is effectively guaranteed
- 4.6 Freedom from arbitrary interference with privacy is effectively guaranteed
- 4.7 Freedom of assembly and association is effectively guaranteed
- 4.8 Fundamental labor rights are effectively guaranteed

ตัวชี้วัดด้านกฎระเบียบ & ความปลอดภัย

Order and Security

- 5.1 Crime is effectively controlled
- 5.2 Civil conflict is effectively limited
- 5.3 People do not resort to violence to redress personal grievances

ตัวชี้วัดด้านการบังคับใช้กฎหมาย

Regulatory Enforcement

- 6.1 Government regulations are effectively enforced
- 6.2 Government regulations are applied and enforced without improper influence
- 6.3 Administrative proceedings are conducted without unreasonable delay
- 6.4 Due process is respected in administrative proceedings
- 6.5 The government does not expropriate without lawful process and adequate compensation

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง

Civil Justice

- 7.1 People can access and afford civil justice
- 7.2 Civil justice is free of discrimination
- 7.3 Civil justice is free of corruption
- 7.4 Civil justice is free of improper government influence
- 7.5 Civil justice is not subject to unreasonable delay
- 7.6 Civil justice is effectively enforced
- 7.7 ADR is accessible, impartial, and effective

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

Criminal Justice

- 8.1 Criminal investigation system is effective
- 8.2 Criminal adjudication system is timely and effective
- 8.3 Correctional system is effective in reducing criminal behavior
- 8.4 Criminal system is impartial
- 8.5 Criminal system is free of corruption
- 8.6 Criminal system is free of improper government influence
- 8.7 Due process of law and rights of the accused

ตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรมที่ไม่เป็นทางการ

ไม่นำมาประกอบการพิจารณา

	Score ^a	Global Rank	Rank Change ^a	Score Change ^a
Sierra Leone	0.45	93	▲ 2	0.01
Singapore	0.80	13	▼ 4	- 0.02
Slovenia	0.67	26	▲ 1	0.00
South Africa	0.59	44	▼ 1	0.00
Spain	0.70	23	▲ 1	0.01
Sri Lanka	0.52	59	▲ 9	0.01
St. Kitts & Nevis	0.66	28	▲ 2	0.00
St. Lucia	0.63	33	▲ 3	- 0.01
St. Vincent & the Grenadines	0.61	37	-	0.00
Suriname	0.51	69	▼ 10	- 0.02
Sweden	0.86	4	-	0.00
Tanzania	0.47	86	▼ 2	0.00
Thailand	0.50	71	▼ 7	- 0.01
Trinidad & Tobago	0.56	48	-	- 0.01
Tunisia	0.53	54	▲ 4	0.00
Turkey	0.42	101	▼ 2	- 0.01
Uganda	0.40	104	▲ 1	0.01
Ukraine	0.50	77	▲ 1	0.01
United Arab Emirates	0.65	32	▲ 1	- 0.01
United Kingdom	0.81	11	▼ 1	0.00
United States	0.73	19	▼ 1	- 0.01
Uruguay	0.71	22	▼ 2	- 0.01
Uzbekistan	0.46	91	▲ 2	0.01
Venezuela	0.29	113	-	0.01
Vietnam	0.50	74	▼ 7	- 0.01
Zambia	0.47	83	▼ 2	0.00
Zimbabwe	0.37	108	-	0.00

Summary Chart

Overall Scores & Rankings

This table presents the scores and rankings of the WJP Rule of Law Index 2017-2018, in alphabetical order. Scores range from 0 to 1, with 1 indicating the strongest adherence to the rule of law.

	Score ^a	Global Rank	Rank Change ^a	Score Change ^a		Score ^a	Global Rank	Rank Change ^a	Score Change ^a
Afghanistan	0.34	111	-	0.00	Denmark	0.89	1	-	0.01
Albania	0.51	68	▲ 4	0.00	Dominica	0.60	41	▼ 1	- 0.01
Antigua & Barbuda	0.63	34	▼ 5	- 0.04	Dominican Republic	0.47	90	▼ 5	0.00
Argentina	0.58	46	▲ 5	0.03	Ecuador	0.47	85	▲ 6	0.02
Australia	0.81	10	▲ 1	0.00	Egypt	0.36	110	-	0.00
Austria	0.81	8	▼ 1	- 0.02	El Salvador	0.48	79	▼ 4	- 0.01
Bahamas	0.60	40	▼ 2	- 0.01	Estonia	0.80	12	▲ 2	0.01
Bangladesh	0.41	102	▲ 1	0.00	Ethiopia	0.38	107	-	0.00
Barbados	0.65	30	▼ 2	- 0.02	Finland	0.87	3	-	0.00
Belarus	0.51	65	▼ 8	- 0.02	France	0.74	18	▲ 3	0.02
Belgium	0.77	15	▼ 2	- 0.02	Georgia	0.61	38	▼ 4	- 0.04
Belize	0.47	81	▲ 1	0.00	Germany	0.83	6	-	0.00
Bolivia	0.38	106	▼ 2	- 0.02	Ghana	0.59	43	▲ 1	0.01
Bosnia & Herzegovina	0.53	56	▼ 6	- 0.03	Greece	0.60	39	▲ 2	0.00
					Grenada	0.61	36	▼ 5	- 0.05

THAILAND DEVELOPMENT RESEARCH INSTITUTE

TDRI

<https://tdri.or.th/2016/11/rule-of-law-index/>

รายงานศึกษาวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการศึกษาวิจัย “กรอบแนวคิดและกรอบยุทธศาสตร์
ในการพัฒนาดัชนีชี้วัดด้านหลักนิติธรรม/นิติรัฐ
(Rule of Law Index/Indicators) ในประเทศไทย”

เสนอต่อ
สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน)

โดย
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
สิงหาคม 2559

03/11/63

https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2016/11/Rule_of_Law_Index_resize.pdf

70

ตัวอย่างความเสมอภาค

การดำเนินคดี & การเปรียบเทียบปรับ

ก.ล.ต.ปรับบีก'ซีฟืออลล์' 33ล.

ข้อหาอินไซด์หุ้น'สยามแม็คโคร'

ก.ล.ต.ระบุว่า การกระทำของนายก่อศักดิ์ นายพิทยา นายปิยะวัฒน์ และนายอธิก ซึ่งเป็นบุคคลวงในเข้าข่ายเป็น ความผิดตามมาตรา 241 แห่งพ.ร.บ.หลักทรัพย์และตลาด หลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 สำหรับการกระทำของนายสมศักดิ์ และนางสาวอารียา เข้าข่ายเป็นการช่วยเหลือสนับสนุนการ กระทำผิดของนายพิทยาและนายอธิก เป็นความผิดตาม มาตรา 241 แห่งพ.ร.บ.หลักทรัพย์ฯ ประกอบมาตรา 86 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

ทั้งนี้ผู้ถูกกล่าวหาทั้ง 6 ราย ยินยอมเข้ารับการ
เปรียบเทียบ คณะกรรมการเปรียบเทียบจึงได้เปรียบเทียบปรับ
นายก่อศักดิ์ เป็นเงิน 30,228,000 บาท นายปิยะวัฒน์ เป็นเงิน
725,000 บาท นายพิทยา เป็นเงิน 979,500 บาท นายอริก เป็น
เงิน 1,407,000 บาท และเปรียบเทียบปรับนายสมศักดิ์ และ
นางสาวอารียา เป็นเงินรายละ 333,333.33 บาท

(จากหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ปีที่ 35 ฉบับที่ 3,111 วันที่ 6 – 9 ธันวาคม
พ.ศ. 2558)

พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๒๔๑ ในการซื้อหรือขายซึ่งหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ หรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ ห้ามมิให้บุคคลใดทำการซื้อหรือขายหรือเสนอซื้อหรือเสนอขายหรือชักชวนให้บุคคลอื่นซื้อหรือขายหรือเสนอซื้อหรือเสนอขายซึ่งหลักทรัพย์จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือหลักทรัพย์ที่ซื้อขายในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในประการที่น่าจะเป็นการเอาเปรียบต่อบุคคลภายนอก โดยอาศัยข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงราคาของหลักทรัพย์ที่ยังมิได้เปิดเผยต่อประชาชนและตนได้ล่วงรู้มาในตำแหน่งหรือฐานะเช่นนั้น และไม่ว่าการกระทำดังกล่าวจะกระทำเพื่อประโยชน์ต่อตนเองหรือผู้อื่น หรือนำข้อเท็จจริงเช่นนั้นออกเปิดเผยเพื่อให้ผู้อื่นกระทำการดังกล่าวโดยตนได้รับ

มาตรา ๒๔๒ เพื่อมิให้บุคคลตามมาตรา ๒๔๑ วรรคสอง ได้รับประโยชน์จากการฝ่าฝืนมาตรา ๒๔๑ วรรคหนึ่ง ให้สำนักงานมีสิทธิเรียกให้ผู้ฝ่าฝืนดังกล่าวส่งมอบผลประโยชน์ที่ตนได้มาจากการซื้อขายหลักทรัพย์นั้น หรือจากการนำข้อเท็จจริงออกเปิดเผย ซึ่งได้กระทำภายในหกเดือนนับจากวันที่ตนได้ล่วงรู้ข้อเท็จจริงดังกล่าว และให้ผู้ฝ่าฝืนนั้นส่งมอบผลประโยชน์ตามที่สำนักงานเรียกร้องภายในกำหนดเวลาที่สำนักงานกำหนด ผลประโยชน์ที่เรียกได้ตามวรรคหนึ่ง ให้ตกเป็นของสำนักงาน

มาตรา ๒๙๖ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๓๘ มาตรา ๒๓๙
มาตรา ๒๔๐ มาตรา ๒๔๑ หรือมาตรา ๒๔๓ ต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับเป็นเงินไม่เกินสองเท่าของ
ผลประโยชน์ที่บุคคลนั้น ๆ ได้รับไว้ หรือพึงจะได้รับเพราะการ
กระทำฝ่าฝืนดังกล่าว แต่ทั้งนี้ ค่าปรับดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่า
ห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย

- ความหมายของ “ประสิทธิภาพ”
- เกณฑ์ที่ใช้ในจะวัด
- ประโยชน์ของการวัดประสิทธิภาพ
- องค์กร
- การนำเกณฑ์ไปใช้ประโยชน์

ความหมายของ “ประสิทธิภาพ”

คือความสามารถที่จะทำงานให้เกิดผลสำเร็จ

“ประสิทธิภาพ” & “ประสิทธิผล”

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า

- ประสิทธิภาพ efficiency หมายถึงความสามารถที่ทำให้เกิดผลในการทำงาน
- ประสิทธิผล effectiveness หมายถึง ผลสำเร็จ หรือ ผลที่เกิดขึ้น

ประสิทธิผล (effectiveness) หมายถึง การบรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่พึงปรารถนาหรือเป็นไปตามที่คาดหวังไว้ พุดง่าย ๆ ชัด ๆ ก็คือ ประสิทธิภาพ พิจารณาจากการนำผลของงาน โครงการ หรือกิจกรรม ที่ได้รับ เปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย

ประสิทธิภาพ (efficiency) หมายถึง ผลสำเร็จที่พิจารณาในแง่ของ เศรษฐศาสตร์ ที่มีตัวบ่งชี้ ได้แก่ ความประหยัด หรือคุ่มค่า (ประหยัดต้นทุน ประหยัดทรัพยากร ประหยัดเวลา) ความทันเวลา และ มีคุณภาพ (ทั้ง กระบวนการ ได้แก่ Input Process และ Output)

การพิจารณาประสิทธิภาพนั้นจะกระทำหลังจากพิจารณาประสิทธิผล นั่นคือ ประสิทธิภาพของงาน โครงการ หรือกิจกรรมเกิดภายหลังประสิทธิผล ดังนั้น หากงาน โครงการ หรือกิจกรรมไม่มีประสิทธิผลแล้ว ประสิทธิภาพก็คงไม่เกิด

เกณฑ์ที่ใช้ในจะวัด

○ ระดับชาติ

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๖๐
- ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
- ข้อเสนอของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศเรื่อง “การปฏิรูปประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยใช้การประเมินเป็นตัวชี้วัด”

○ ระดับสากล

■ ตัวชี้วัดหลักนิติธรรมสหประชาชาติ

UN Rule of Law Indicators

■ ตัวชี้วัดหลักนิติธรรมในโครงการส่งเสริมความยุติธรรมทั่วโลก

Rule of Law Index, WJP-World Justice Project

■ การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติข้อ ๑๖

UN Sustainable Development Goals–SDGs 16

สังคมสงบสุข ยุติธรรม ไม่แบ่งแยก

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

หรือ กพยช

ข้อเสนอตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

โดย

คณะอนุกรรมการปฏิรูปตัวชี้วัดประสิทธิภาพ
กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ตัวชี้วัด ๗ ชุด

เพื่อประเมินประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๑. ประชาชนรับรู้กฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐาน

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “วัฒนธรรมการเคารพกฎหมาย”
หรือ Culture of Lawfulness

๒. การควบคุมอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “การป้องกันอาชญากรรม”
หรือ Effective Crime Control

๓. ผู้เสียหาย และผู้ถูกกล่าวหาได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “การดูแลผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจากรัฐ” หรือ Due Process & Victim Support

๔. กระบวนการยุติธรรมตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “กระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้อง เทียบธรรม โปร่งใส และสนองตอบต่อประชาชน” หรือ Good Governance Justice

- ก) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน
- ข) กระบวนการยุติธรรมที่เที่ยงตรง
- ค) ความไม่ล่าช้า
- ง) ความโปร่งใสและตรวจสอบได้
- จ) ความมีประสิทธิภาพ
- ฉ) ต้นทุนในกระบวนการยุติธรรม

๕. จำนวนความผิดพลาดในการดำเนินคดี

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “การตรวจสอบข้อเท็จจริงในการดำเนินคดี”

๖. จำนวนผู้กระทำความผิดซ้ำลดลง

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “การฟื้นฟูผู้กระทำความผิด” หรือ
Effective Rehabilitation

๗. ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “ความไว้วางใจในกระบวนการ
ยุติธรรม” หรือ Public Trust in Justice System

ประโยชน์ของการวัดประสิทธิภาพ

ทำไมต้องวัดประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

๑. ทำให้ทราบจุดบกพร่องเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนแก้ไขได้ทันที
๒. ทำให้ทราบการปฏิรูปที่ดำเนินการนั้นก่อให้เกิดสมรรถนะของกระบวนการยุติธรรมอย่างไร
๓. ทำให้สามารถกำหนดกรอบความรับผิดชอบขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานของกระบวนการยุติธรรม
๔. ทำให้เกิดความโปร่งใสและได้รับความน่าเชื่อถือจากสาธารณชน

องค์กรผู้วัด

- ใครจะเป็นผู้วัดประสิทธิภาพ
- องค์กรในกระบวนการยุติธรรมเอง?
- องค์กรภายนอก?
- รัฐ หรือ เอกชน

การนำเกณฑ์ไปใช้ประโยชน์

- เป็นการตอบสนองประชาชนด้านกระบวนการยุติธรรม-Justice Service ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หรือ Good Governance

Culture of Lawfulness

- “วัฒนธรรมการเคารพกฎหมาย” หรือ Culture of Lawfulness ต้องมาทดแทน “วัฒนธรรมการกลัวตำรวจ” หรือ กลัวถูกจับได้ ซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานของสังคมไทยเลยทีเดียว
- การหาเกราะป้องกันตัว หรือ การหาอภิสิทธิ์ จึงเกิดขึ้นในสังคมไทย

รวมกระบะชิง
ร่างโชว์บัตรนักข่าว ดันเจอบ้า-ไอซ์

จำเลย

ประชาชนกลัวตำรวจ
ไม่ใช่
กลัวการฝ่าฝืนกฎหมาย

ตู้ขายดวงตรา

ตัวอย่างดวงตรา

SDG-Goal 16

Goal 16: Promote just, peaceful and inclusive societies

Goal 16 of the Sustainable Development Goals is dedicated to the promotion of peaceful and inclusive societies for sustainable development, the provision of access to justice for all, and building effective, accountable institutions at all levels.

Facts and figures

Goal 16 targets

Links

- Among the institutions most affected by corruption are the judiciary and police
- Corruption, bribery, theft and tax evasion cost some US \$1.26 trillion for developing countries per year; this amount of money could be used to lift those who are living on less than \$1.25 a day above \$1.25 for at least six years
- The rate of children leaving primary school in conflict affected countries reached 50 per cent in 2011, which accounts to 28.5 million children, showing the impact of unstable societies on one of the major goals of the post 2015 agenda: education.
- The rule of law and development have a significant interrelation and are mutually reinforcing, making it essential for sustainable development at the national and international level

7.9 Necessary Condition: Culture of Lawfulness

7.9.1 What is a culture of lawfulness? Why is it a necessary condition?

A culture of lawfulness means that the population in general follows the law and has a desire to access the justice system to address their grievances.³²⁵ It does not require that every single individual in that society believe in the feasibility or even the desirability of the rule of law but that the average person believes that formal laws are a fundamental part of justice or can be used to attain justice and that the justice system can enhance his or her life and society in general.³²⁶ Without a culture of lawfulness, the population will have no desire to access the system and may resort to violence to resolve grievances. For the rule of law to be fully realized, the population needs to follow the law and support its application voluntarily rather than through coercion.

7.9 Necessary Condition: Culture of Lawfulness

7.9.2 Guidance for Promoting a Culture of Lawfulness

7.9.3 Approach: Participation and Communication

Participation and communication can help build the foundations for a culture of lawfulness, which may not exist in a society emerging from conflict. Participation means that the population feels they are a part of the process and can use the law to improve their lives. Communication means that an open dialogue exists between the rule of law community and the population in general and that the public has the means to obtain information from the government.

ตัวอย่างของกระบวนการยุติธรรม

- ปัญหาหลายอย่างสะท้อนว่ากระบวนการยุติธรรมเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

กพยช

ข้อเสนอตัวชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

โดย

คณะอนุกรรมการปฏิรูปตัวชี้วัดประสิทธิภาพ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

เคารพและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน (Fundamental Rights)

- จำนวนคดี และ/หรือ เรื่องร้องเรียนที่มีมูล และถึงที่สุด ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติที่ขัดกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หรือละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐาน มีจำนวนลดน้อยลง (AD)

กระบวนการยุติธรรมมีความเที่ยงตรง (Fairness & Accuracy)

- แต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีการวิเคราะห์กระบวนการที่พึงประสงค์ตามบทบาท และหน้าที่ของตน (SA+OB)
- จำนวนเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ การเลือกปฏิบัติ และ/หรือการทุจริตหรือถูกแทรกแซง มีจำนวนลดน้อยลง (AD)

ไม่ล่าช้าเกินควร (Without Undue Delay)

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการกำหนดระยะเวลาการกำหนดระยะเวลามาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยมีระบบให้ประชาชนสามารถตรวจสอบติดตาม (Tracking) ได้ (SA+OB+AD)

โปร่งใส ตรวจสอบได้ (Transparency & Accountability)

- หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดมาตรการเชิงรุกด้านการบริหารจัดการให้มีความโปร่งใส และแจ้งให้ประชาชนรับทราบ (SA + OB)
- หน่วยงานมีมาตรการ/ระบบที่เอื้อต่อการป้องกันไม่ให้เกิดการเลือกปฏิบัติหรือผลประโยชน์ทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ระบบการจ่ายจำนวนคดี (SA+OB)
- หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีกระบวนการทบทวนและปรับปรุงประสิทธิภาพเรื่องร้องเรียน (SA+OB)

มีสมรรถภาพ (Institutional Capacity)

- สัดส่วนของความเหมาะสมของทรัพยากรทั้งเครื่องมืองบประมาณ และทรัพยากรมนุษย์ กับปริมาณคดี (SA + OB)
- มีมาตรการส่งเสริมคุณธรรมในการบริหารงาน ทรัพยากรบุคคล และมีการตรวจประเมินและกาพัฒนาสมรรถภาพด้านความรู้ความสามารถของบุคลากรที่เหมาะสมกับภารกิจปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ (SA + OB)
- หน่วยงานมีการตรวจประเมินสมรรถภาพด้านการบริหารจัดการของหน่วยงาน เช่น ความพร้อมด้านโครงสร้าง การวางระบบกระบวนการ และขั้นตอนการทำงาน (SA + OB)

ต้นทุนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (Cost)

- หน่วยงานมีการจัดทำภารกิจวิเคราะห์ประเมินค่าต้นทุนของกิจกรรมการเข้าถึงความยุติธรรม (AD)

ตัวชี้วัด ๗ ชุด

เพื่อประเมินประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๑. ประชาชนรับรู้กฎหมายและสิทธิขั้นพื้นฐาน

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “วัฒนธรรมการเคารพกฎหมาย”

หรือ Culture of Lawfulness

ปล. การกวดขันการปฏิบัติตามกฎหมาย

อุปสรรค. เจ้าหน้าที่เข้าไปมีส่วนได้เสีย

๒. การควบคุมอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ เพื่อวัดประสิทธิภาพ “การป้องกันอาชญากรรม” หรือ Effective Crime Control

ปล. การป้องปรามโดยใช้รถตรวจการณ์ เทียบญี่ปุ่นป้อมตำรวจ-
Cobăn

๓. ผู้เสียหาย และผู้ถูกกล่าวหาได้รับการคุ้มครองอย่างเหมาะสม

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “การดูแลผู้มีส่วนได้เสียในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาจากรัฐ” หรือ Due Process & Victim Support

ปล. ป.วิ.อาญา มาตรา ๔๔/๑ ซึ่ง ฎ.๕๔๐๐/๒๕๖๐ แก้ปัญหาไประดับหนึ่งแล้ว แต่ที่สำคัญคือ การบังคับคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

๔. กระบวนการยุติธรรมตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการ บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “กระบวนการยุติธรรมที่ถูกต้อง เทียบธรรม
โปร่งใส และสนองตอบต่อประชาชน” หรือ Good Governance
Justice

- ก) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน
- ข) กระบวนการยุติธรรมที่เที่ยงตรง
- ค) ความไม่ล่าช้า
- ง) ความโปร่งใสและตรวจสอบได้
- จ) ความมีประสิทธิภาพ
- ฉ) ต้นทุนในกระบวนการยุติธรรม

- การซ่อมผู้ต้องหา หรือ ผู้ต้องขัง – accountability
- Public Trust – เที่ยงตรงขององค์กรในกระบวนการยุติธรรม
- Cost: Benefit เช่น การสั่งฟ้องคดีเฉพาะที่เป็นประโยชน์-Opportunity Principle

๕. จำนวนความผิดพลาดในการดำเนินคดี

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “การตรวจสอบข้อเท็จจริงในการดำเนินคดี” Judicial Error

ปล. คดีเซอร์แอน ผิดพลาดโดยตั้งใจซึ่งมีมูลเหตุจูงใจจากการรับ
สินบน/ คดีครูจอมทรัพย์?

๖. จำนวนผู้กระทำความผิดซ้ำลดลง

เพื่อวัดประสิทธิภาพ “การฟื้นฟูผู้กระทำความผิด” หรือ
Effective Rehabilitation

- กรมราชทัณฑ์-ตัวเลขผู้ต้องขัง overcrowding
- กรมคุมประพฤติ-พคป.
- สถานพินิจและคุ้มครองเด็ก

ปล. Recidivism สัมพันธ์กับสภาพขณะต้องขัง, สิ่งแวดล้อม
ภายนอกเช่น แหล่งยาเสพติด

๗. ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม
เพื่อวัดประสิทธิภาพ “ความไว้วางใจในกระบวนการ
ยุติธรรม” หรือ Public Trust in Justice System

ปล. โดยการทำ การสำรวจความคิดเห็นของภาคประชาชน -
IPSOS

ประโยชน์ของการวัดประสิทธิภาพ

ทำไมต้องวัดประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

๑. ทำให้ทราบจุดบกพร่องเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และวางแผนแก้ไขได้ทันที
๒. ทำให้ทราบการปฏิรูปที่ดำเนินการนั้นก่อให้เกิดสมรรถนะของกระบวนการยุติธรรมอย่างไร
๓. ทำให้สามารถกำหนดกรอบความรับผิดชอบขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรฐานของกระบวนการยุติธรรม
๔. ทำให้เกิดความโปร่งใส และได้รับความน่าเชื่อถือจากสาธารณชน

การแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ

- การอภัยโทษเพื่อลดปริมาณผู้ต้องขัง
- การแก้ไขกฎหมายเกณฑ์ในการรอลงอาญา
- การแก้ระดับระวางโทษที่จะให้มีการปล่อยชั่วคราว
- การเร่งรัดคดี
- การห้ามอุทธรณ์-ฎีกา
- แต่ขาดการผันคดี -Diversion

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

ที่เกี่ยวกับภารกิจของรัฐที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมแล้วมีหลายประการโดยใน หมวด ๑๖ ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ มาตรา ๒๕๘ กำหนดให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผลโดยใน

ข้อ ง.ด้านกระบวนการยุติธรรมได้กำหนดไว้ดังต่อไปนี้คือ

(๑) ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม

(๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการ
ตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงาน
อัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของ
เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ
และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวน
และพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้
การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มี
บริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระ
จากกันเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่าง
มีทางเลือก

(๓) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้มุ่งอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

(๔) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับหน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้ง และโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรมที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาวุโสและความรู้ความสามารถประกอบกันเพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของบุคคลใด มีประสิทธิภาพและภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

กระบวนการยุติธรรมที่ดูตาย

TO DO

or

TO DIE

Q & A